

Posamezne številke
Navadne Dne — 75,
ob nedeljah Dne 1—

"TABOR" ima vsak dan, razen
nedelje in praznikov, št. 12, pri
dodatku za vsak dan, ki stane
100.000, pri 12.000, pri ino-
vativnosti 12.000, dodatno za dan
12.000, pri inativnosti 12.000,
inativnosti po dogovoru.
Naroka za pripravo "TABORA"
ZAGREB, Jurčičeva ulica št. 4.

Poština plačana v gotovini.

Cena današnje številke 1 Din.

TABOR

Posamezne številke
Navadne Dne — 75,
ob nedeljah Dne 1—

UREDNIŠTVO na adresu: v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 274.
UPRAVA za nabavo in izdajo
ulici št. 4, pritličje, dvanajst
ulici št. 24, — št. 11.181.
Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rekopol se ne vlačijo

Naslov

Maribor, četrtek 4. junija 1925.

Leto: VI. — Številka: 124.

"TABOR" je najcenejši slovenski dnev-
nik. Stane mesečno samo 10 din.
Prinaša v kratkih obripih vse najvažnej-
še dogodke, ki jih drugi listi raztezajo
na dolgo in široko.

Današnja skupščinska seja.

Složen nujni predlog o ustanovitvi drž. obrtne banke. — Nadaljevanje in za-
ključek debate o kmetijskih kreditih.

Beograd, 3. junija. Današnja seja
Nar. skupščine je bila odprta ob 9.
uri 30 min. Posl. Živajinović in tovariši
(radikalni in samostojni demokrati) so
predložili skupščini zakonski osnutek o
privilegirani drž. obrtni banki. Posla-
nec Živajinović je predlog utemeljeval
in prosil skupščino, da mu prizna nu-
jnost. Minister za trgovino dr. Grisogo-
no je izjavil, da priznava nujnost os-
nutka in da bo tudi sam predložil vladi
poseben osnutek zakona o obrt. banki.

Predlog posl. Živajinovića o nujnosti
osnutka je skupščina soglasno sprejela.
Osnutek zakona je bil izročen zakono-
dajnemu odboru. Nato se je nadaljeva-
la razprava o kmetijskih kreditih. De-
bate so se udeležili vladni kakor opozi-
cijski poslanci. Slednji so zakon ostro
kritizirali. Debata še v tem trenutku
traja. Splošno se pričakuje, da bo raz-
prava danes zaključena in se bo takoj
izvršilo glasovanje o sprejetju tega za-
kona.

Intervencija avstrijskega poslanika za nemške delavce in uradnike v Sloveniji.

Beograd, 3. junija. Danes je interve-
niral v zunanjem ministertvu avstrijski
poslanik Hoffinger, naj bi se avstr.
delavcem dovolilo še nadaljnje bivanje
v naši državi. O tej intervenciji še po-
učajo.

Kakor je splošno znano, je izdalo
ministertvo za socialno politiko nare-
dilo, po kateri morajo vsi avstrijski dr-
žavljeni, ki so nastavljeni kot kvalifici-
rani delavci pri industrijskih podjetjih
v Sloveniji, zapustiti službo in se pre-
seliti v Avstrijo. Avstrijski poslanik je

interveniral pri ministru za socialno po-
litiko, da bi podaljšalo rok za izselitev
nekaterim delavcem, ki službujejo pri
podjetjih z avstrijskim kapitalom. Av-
strijski poslanik je hkrati predložil se-
znamek teh uradnikov in delavcev.

Ob tej priliki je avstrijski poslanik
tudi izročil našemu zun. ministru noto
avstrijske vlade, ki v nji sporoča, da je
poravnal konflikt med avstrijsko in so-
vjetsko-rusko vlado radi izjav zunanje-
ga ministra dr. Mataje o komunistični
propagandi.

Položaj v Sofiji.

Po včerajšnjih izjemnih merah zopet normalne razmere.

Sofija, 3. junija. Po včerajšnjih iz-
jemnih odredbah, ki so dale povod naj-
fantastičnejšim govoricam, je danes zo-
pet zavladal red in mir. Blokada mesta
je ukinjena; prebivalstvo se zopet lahko
prosto giblje in promet se razvija kot
normalno. Po ulicah krožijo jakе oro-
žniške patrulje na konjih. Ker so morale
biti včeraj vse trgovine zaprte, so bili
danes polne ulice in trgovine, ker si

v mnogih hišah brez živeža. Zato so pa
ljudje pridno kupujejo vsakdanje po-
trebščine. Aretiranih je bilo čez 300 o-
seb, ki se niso mogle izkazati s predpi-
sanimi izkaznicami.

V službenih krogih zatrjujejo, da so
bili včerajšnji izjemni ukrepi v zvezi
z delno razpustitvijo vojske, kakor jo
je odredila veleposlaniška konferenca.

Ureditve odnosov z Italijo.

Vrnitev poslanika Bordere. — Osebné
izpremembe na poslaništvu.

Beograd, 3. junija. Italijanski posla-
nik general Bordere se je vrnil včeraj
v dvomesečnega bivanja v Firenzi v
Beograd. Konferiral je dalj časa z zun.
ministrom Ninčićem in pomočnikom J.
Markovićem. Povedal je v svojem po-
ročilu, da je bil za zaključek definitivne
zvezne pogodbe. Koncem tega meseca
bodo konvencije o spornih vprašanjih
končane in podpisane. V splošnem so
konvencije lokalnega značaja kakor
kompenzacije glede mej med Jugoslavi-
jo in Italijo.

Beograd, 3. junija. Ta dni se bodo
izvršile v italijanskem poslaništvu važ-
ne osebné izpremembe. Dosedanji trgo-
vinski vodja Sola je prestavljen v Lon-
don. Dosedanji poslaniški tajnik grof
Barbarek pa je imenovan za konzula v
Beniku.

Borza.

CURIE. Pariz 25.65, Beograd 8.60,
London 25.08, Praga 15.32, Italija 20.95,
New York 51.6, Dunaj 0.728.

ZAGREB. Pariz 299—304, Švica 1165½
—1175½, London 295.05—295.05, Dunaj
845—857, Praga 178—180.40, Italija 242.30
—245.30, New York 59.82—60.82.

Značilne manifestacije.

Zagrebska »Riječ« je prine-
la h kongresu »Orjuna« v Beo-
gradu in h govoru Sv. Pribiče-
vića komentar, iz katerega po-
snemamo:

Čim dalje gre razvoj našega notra-
nje-državnega življenja, tem manjša je
možnost, da bi se rešil položaj tako kot
želi opozicija. Pred nami se vrši zgodo-
vinski preokret širokih ljudskih mas.
Vstopanje dosedanjih znanih radičevcev
v samostojno demokratsko stranko ni
laž in ne izmišljotina. To je resnično
dejstvo, ki se ga radičevsko vodstvo
vedno bolj zaveda in bolešno občuti.
Samostojno demokratska stranka brez

dvoma napreduje tudi kot organizacija.
Razven tega dobi pa moč indirektno s
tem, ker vedno bolj preveva naše javno
življenje ideologija, kakrši je bila SDS
od začetka zvesta in ki je ni nikdar iz-
dala.

Manifestacija jugoslovenske in dr-
žavne misli, katero je priredila o Bin-
koških v Beogradu Orjuna, je pokazala
jasno dejstvo, da postaja naše državno
življenje solidnejše in da je v narodu
legija nacionalnih ljudi, katerim je na-
rodno edinstvo aksiom, ki se ga ne sme
nihče dotakniti. Orjuna sicer še ni zbra-
la vseh pravih jugoslovenskih pacijo-
nalistov, ker jih je še mnogo izven nje-
nih organizacij. Toda vedeti je treba,
da je to močna, organizirana sila, ki de-
luje sistematično, premišljeno in ener-
gično v svojem kulturnem, nacionalnem
in ekonomskem poslu.

Misel samostojne demokratske stran-
ke, njena temeljna ideja o edinstvu dr-
žave in naroda, njena teza, da mora na-
ša nacionalna država ostati, prodira
vedno bolj.

Dva binkoštna dogodka v Beogradu
sta potrdila to dejstvo. Deputacija hr-
vaških kmetov iz Siska in kongres Or-
jun sta dva fakta, ki nas napajata z
radostjo. Kažeta, da se razvija naše na-
cionalno življenje v tem pravcu. Utrdi-
la sta pozicijo SDS ter vseh strank, ki
hočejo isto v temeljnih državnih vpra-
šanjih. V slovenskem, hrvaškem in srbs-
kem delu naroda se opaža ista tendenca,
da se izvrši prehod iz plemenskega rob-
stva v široko perspektivo jugosloven-
skega narodnega edinstva. V narodu,
kjer je mnogo takih pojavov, ne more
niti klerikalizem niti radičevstvo ohrani-
ti dosedanjih moči. G. minister Pribi-
čević je pravilno aludiral na bližnje
volitve v oblasne skupščine kot izvrst-
no sredstvo za prognozo bodočega raz-
voja in kot dokaz, da klerikalizem in
radičevstvo propada, državotvorna
misel pa raste.

Doma in po svetu.

— Smrtna kosa. V Zrečah je umrla
ga. Tribnikova, vdova bivšega nadučit-
elja in mati g. prof. Tribnika v Mari-
boru in sestra urednika »Jutra« g. Iv.
Nagliča. N. v m. p.

— Glas iz vrst kronskih penzionistov.
Kronski penzionist-učitelj nam piše:
Novi stanovanjski zakon je naložil
kronskim vpokojencem nedosežno sta-
narino. Kakor je poročal »Tabor«, je
»Društvo hišnih posestnikov« sklenilo,
da bo zahtevalo od najemnikov tudi po-
vrnilo stroškov za izvoz greznice in
smeti, za dimnikarja, za razsvetljavo
stopnic in hodnikov ter za snajenje, da-
si je to v protislovju s §. 1096 obč. dr-
žavlanskega zakonika. Vse to so za nas
kronske vpokojence nemogoči izdatki.
Kako naj si preskrbimo potrebna živi-
la, drago kurjavo, obleko, obuvale in
druge potrebščine? Kaj pa, če kdo zbo-
li? Zdravniki, draga zdravila — odkod
naj vzamemo? Malo nas je pravzaprav
v primeri z ostalimi vpokojenci in dr-
žavnimi nameščenici, zato bi državne
blagajne ne obremenilo preveč, če bi
poskrbeli za nas. Žal da se je zgodilo
narobe. Finančna uprava nam je dne 1.
septembra ukinila itak berno stanarino
in finančni minister je v dvanajstine
za april—julij t. l. vpostavil znesek 12
milijonov din. za povišanje draginskih
doklad vpokojencem, ali mi nismo do-
bili miti pare več. Tako smo kronski
vpokojenci pomilovanja vredne pari-
je. Narodne poslance prosimo: Če se je z
novim stanovanjskim zakonom ugodilo
željam hišnih posestnikov, poskrbite,
da se bo sedaj po uveljavljenju novega
zakona izplačala vpokojencem stanarina
ter da bo finančni minister nemudoma
izplačal še v zakonu o dvanajstinah o-
dobreni znesek 12 milijonov din. Vsem
naj velja naš klic: Ne tirajte nas ob ve-
čeru našega življenja in obup!

— Vsenemška demonstracija ob naši
meji. Iz Radgone poročajo: Na binko-
šno nedeljo se je vršila tuka na Glav-

nem trgu manifestacija za združitev
Avstrije z Nemčijo. Mesto je bilo v za-
stavah. Ljudje so popolnoma napolnili
trg. Udeležena so bila vsa društva, de-
loma v paradnih uniformah in zastop-
niki vseh strank. Zupan in znani sov-
ražnik Slovanov dr. Kamnikar je imel
velik govor, v katerem je napadal »Ge-
waltfrieden« in govoril o milijonih
Nemcev, ki še čakajo odrešitve. Spreje-
ta je bila resolucija, ki zahteva zedi-
njenje. Zborovanje je zaključila pesem:
»Deutschland, Deutschland über alles.«

— Kako je s 6krat. povišanjem na-
jemnine. O tem vprašanju so nastala
razna nesoglasja osobito pri onih, ki
imajo višjo plačo kot 40.000 din. na leto,
ki pa spadajo med stanove, katere na-
vaja člen 12. Zagrebški listi prinašajo
pojasnilo o tej sporni točki in prihaja-
jo na podlagi točnega tolmačenja nove-
ga stanovanjskega zakona k sledečemu
sklepu: Oni hišni posestniki, ki so na-
jemnikom, za katere velja zaščita po §
12, povišali najemnino 9kratno, ker njih
plača z vsemi pripadnostmi presega
40.000 din., so postopali nezakonito. Za-
kon izrecno določa, da velja za zaščite-
ne najemnike 9kratno povišanje le te-
daj, če imajo razen plače z dokladi, pen-
zije, dnevnice itd. še kake druge stal-
ne dohodke. Za določanje 9krat. najem-
nine tedaj ni merodajno to, da ima na-
jemnik več ko 40.000 din. letne plače,
ampak to, ali ima razen plače še po-
stranske stalne dohodke (na pr. od po-
sestva itd.) Zagrebška »Riječ« piše, da
naj se najemniki točno drže take inter-
pretacije; če pa bo treba, bo ministertvo
za socialno politiko izdalo še posebno
obvestilo v tem smislu.

— Rimski romarji pri papežu. Na
binkoštno nedeljo je papež sprejel hr-
vatske in slovenske romarje pod vod-
stvom ljubljanskega in lavantinskega
škofa. Papež je imel govor v italijan-
ščini, ki ga je mariborski škof dr. Kar-
lin prevedel v slovenščino. Hrvatje so
poklonili papežu kelih v spomin na ti-
sočletnico kronanja prvega hrvatskega
kralja.

x Nova učna knjiga. Te dni je izšla
nova učna knjiga prof. F. Šiša, pod na-
sovom Princip in teorija bančnega
knjigovodstva, katero je založila knji-
garna Ig. Kleinmayer & Fed. Bamberg.
družba z o. z. Knjiga je namenjena v
prvi vrsti slušateljem trg. akademije in
dijakom trg. šole; po svoji vsebini pa je
zelo prikladna za bančne uradnike, zla-
sti mlajše, t. j. one, ki se pripravljajo
za bančni izpit, a jim specialno delo ne
nudi splošnega pregleda, knjiga obrav-
nava metodično vse bančne posle v nji-
hovih principih s posebnim povdarkom
na organizacijo modernih bank. Bilanci,
fuziji bilane in fuzijam akcijah družb
so posvečena posebna poglavja. Dobro
bo služila tudi trgovcem in trdkam, ki
imajo posla z bančnimi zavodi in samo-
ukom. Knjiga je po svojih razlagah si-
cer kratka, a vendar jedrnat. Založba
Ig. Kleinmayer & Fed. Bamberg si je
prizadejala, da nastavi ceno, ki je z ozi-
rom na komplicirani stavek in vrednost
knjige jako nizka.

x Planinski vestnik. Glasilo Sloven-
skega planinskega društva. Šesta šte-
vilka prinaša sledeče prispevke: Dr. J.
C. Oblak: Risanjak. — Dr. M. Navodilo
za planince iz 18. stoletja. † Vladimir
Topolovec. Zgode in nezgode v planinah.
Kotiček: Planinski utrinki. Čez hrib in
dol. Društvene vesti. Priložena je lepa
ilustracija: »Motiv iz Zgornje Radovine«.

— Iz Podpornega društva slepih v
Ljubljani. Prejeli smo: Podporno dru-
štvo slepih v Ljubljani je imelo dne 17.
maja t. l. svoj redni letni občni zbor, ka-
terega so se udeležili redni kakor tudi
podporni člani. Predsednik g. Jurasek
se je imenu društva zahvalil vsem do-
brotnikom našega društva in prosil za
njihovo nadaljno naklonjenost napram
bednim slepim. Nato je imenoval one
osebe, ki so bile imenovane za častne
člane našega društva. Nadaljni potek
zborovanja je bil navaden z običajnim
dnevnim redom. Zborovanje je končalo

ob 11. uri s splošnim zadovoljstvom slepili.

— **Dr. Beneš v Parizu.** Na Binkošti je prispel v Pariz češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš in takoj stopil v stik s francoskim zunanjim ministrom. Gre za važna vprašanja, ki se tičejo obeh držav.

— **Spomenik češkoslov. legijonarjem v Franciji.** Na binkoštno nedeljo je bil ob čisti, ki vodi iz Arrasa v Bethune na nekdanjem francoskem bojišču odkrit spomenik prvimi češkoslovaškimi legijonarjem, ki so padli na francoski fronti. Odkritje se je vršilo z velikimi slovesnostmi.

— **Pešnik Machar — češkoslov. poslanik na Dunaju?** Nekateri praški listi vedo povedati, da bo za češkoslovaškega poslanika na Dunaju predlagan znani pesnik J. S. Machar. — Machar je bil do zadnjega časa generalni inspektor čsl. vojske.

— **Diplomska igra.** Z ozirom na spor med sovjetsko Rusijo in avstrijsko vlado radi izjave zun. ministra Mataja o komunistični propagandi na Dunaju, je podal sedaj dr. Mataja izjavo. Pravi, da je mislil na teoretično možnost zveze med sovjetskimi organi in komunistično propagando, dočim praktično ne veruje vanjo. Sovjetsko poslanstvo se je s to izjavo zadovoljilo in konflikt je poravnal. Oj ti diplomatije!

— **Nobenih nemirov v Albantiji.** Albanski poslanik v Beogradu je izjavil, da so vesti o revoluciji proti sedanjemu režimu neresnične. V deželi vlada baje popoln mir.

— **Poljska bojkotira inozemske izdelke.** Občinski svet v Poznaniu je pozval prebivalstvo mesta in okolice, da naj ne kupuje tujih izdelkov in tudi ne izdelkov iz tujih surovin, ki jih izdelujejo domače tovarne. Enak razglas so izdale vse občine na Poljskem.

— **Boljševiško delo na Dalj. Vzhodu.** V Shanghai so organizirali ruski boljševiki velike nemire, pri katerih je padlo okrog 20 ljudi. Čeprav so sovjeti v dobrih zvezah z Japonci, imajo vendarle v Moskvi posebno veselje, če lahko delajo prijateljem neprijetnosti. Ze vedo, zakaj.

— **Nemčija mora porušiti vojne tovarne,** oziroma jih izpremeniti v kako drugo industrijo, razpustiti generalne štabe in državno vojsko, razdreti trdnjave v Vzhodni Prusiji itd. To zahtevajo zavezniki v noči, ki je bila včeraj izročena nemški vladi. Sicer vse to določa mirovna pogodba, vendar pa se je Nemci niso držali. Nekoliko hud poper za Hindenburga.

— **O madžarskem vladarju Hortyju** je objavil socialistični list «Az Újság» težko obtožbo, da je zapleten v umor dveh socialističnih novinarjev. Obtožba skloni na izjavi bivšega ministra Beniekega. List je bil takoj zaplenjen, Benieki pa aretiran.

— **Beda na Madžarskem.** Na zadnji seji madžarskega parlamenta je govoril poslanec Baros o bedi brezposelnih delavcev na Madžarskem. V Budimpešti in okolici je okoli četrt milijona duš brez kruha in zaslužka. Število samomorilcev je naraslo v Budimpešti na 50%.

V zadnjem letu sta storila samomor povprečno dva človeka na dan, večina iz gospodarskih razlogov. Vojni invalidi dobivajo 18.000 mesečne pokojnine, t. j. toliko, da si lahko kupijo vsak tretji dan tramvajsko karto. Vdove dobivajo podporo v znesku 24.000 K in 6000 kron za vsakega otroka, kar je toliko kot ena zemlja vsak tretji dan.

— **Obletnica Matteottijeve smrti.** Italijanski protifašistovski krogi bodo slavili dne 10. tm. na svečan način obletnico mučeniške smrti socialističnega poslanca Matteottija. Zdi se, da bo ta dan v Italiji viharan.

— **O Amundsenu** še vedno ni nobenih zanesljivih vesti. Po zadnjih vesteh so poznavalci razmer se izgubili nadejo, da bi se Amundsen vrnil z zrakoplovom. Domnevajo, da sta bili obe letali tako poškodovani, da se ni moči vrniti po zraku. Vsled tega bo moral Amundsen kreniti peš v Kolumbijo. To pa je dolga in sila težavna pot.

— **Umor iz pohote na Dunaju.** V nedeljo so našli na nekem travniku v okolici Dunaja truplo 23letne delavke Adele Schulz. Bila je s dvema ljubčkoma na izletu, a fanta sta jo na nekem travniku podrla na tla. Eden je dekletu zarezal vrat, drugi ga je držal. Nato sta deklo zlorabila. Schulzeva je čez 20 minut izdihnila. Obe zverini v človeški podobi sta že v zaporih.

— **Kako so v Beogradu delali anđele.** Čez praznike je bila aretirana v Beogradu Madžarka Rozalija Černi, ker je dajala neki ženski sredstva za odpravo ploda. Ženska je vsled trebušne infekcije umrla. Babica Černi je na policiji odkritosrečno priznala, da je operirala najmanj že 20 žensk, «pa se nobeni ni nič zgodilo». Policija je imena zabeležila in bodo vse brezsrčne matere obtožene radi odprave ploda.

— **Italijanski aristokrati gredo v samostane.** Iz Rima poročajo, da sta sicilski knez in kneginja Viscari vstopila v samostan. Knez je postal menih v Monzi, kneginja pa v Modeni. Oba sta žive la delj časa v zakonu. Otrok nista imela.

— **V enem dnevu je bilo zbranih 465.000 dolarjev** za pomoč raziskovalcu severnega tečaja Amundsenu. Denar je zbrala posebna pomožna komisija v Ameriki.

— **Knez — prekaževalec mesa.** Budimpeštanski zadržki prekaževalec mesa se je prijavil za člana knez Pavel Esterhazy, eden najbogatejših ljudi na Madžarskem. Namerava otvoriti veliko prekaževalnico mesa. Meso bodo dobavljale njegova lastna veleposredstva.

— **Žena, ki je videla Napoleonov pohod v Rusijo.** V selu Karpineni v Besarabiji je praznovalo minule dni žena z imenom Sargutova svoj 132. rojstni dan. Starka je popolnoma zdrava in se prav dobro spominja Anikrista «Paleona», (Napoleona), ko je marširal 1. 1813 v Rusijo.

— **Elektrika zdravilo za zobe.** Neki mehanik na bukareški postaji za brezžično telegrafijo je imel čudno srečo. — Bolel ga je zob in je v obupu približal zobu oba pola električne baterije. Po udarcu je bolezen takoj nehala. — To je vzbudilo v zdravniških krogih veliko

zanimanje, in so že pričeli poskuse, ki kažejo lepe uspehe.

— **Razširjenost radiotelefoniije.** V Nemčiji ima glasom najnovejše statistike 815.000 oseb aparate za sprejemanje radijevskih vesti. — Na Angleškem nameravajo uvesti radio-aparate v vse bolnice in sicer tako, da bi bil pri vsaki postelji aparat, ki bi prinašal bolnikom vesti iz daljnih krajev in jih razveseljeval s koncerti in govori.

— **Človek z dvema želedecma.** V Neapelu je umrl 42letni pritlikavec, ki je delj časa bolehal, ne da bi mogli zdravniki ugotoviti, kaj mu je. Pri obdukciji se je dognalo, da je imel dva želedea.

— **Invalid. udruženje** je izdalo javno spomenico o invalidskem vprašanju, v kateri našteva pomanjkljivosti sedanjega osnutka invalidskega zakona in napoveduje za dne 7. junija protestni shod invalidov v Skoplju.

Zahteve organizacij SDS v Prekmurju.

Na rednem letnem zboru srezke organizacije SDS v Murski Soboti dne 24. maja 1925 je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

Srezka organizacija SDS za srez Murska Sobotica

1. izreka svoje popolno zaupanje sedanjemu vodstvu stranke, ki vodi naš narod neustrašeno v življenje svobode, bratstva, enakosti in s tem v boljše življenje;

2. zahteva izenačenje direktnih davkov in davčne uprave;

3. zahteva podporo produktivnim slojem s cenim državnim kreditom;

4. zahteva izboljšanje položaja invalidov;

5. zahteva izvedbo agrarne reforme, da se napravi konec sedanjim mučnim negotovostim;

6. zahteva izenačenje plače evangelijskim duhovnikom s pripadajočimi družinskimi in draginskimi dokladami;

7. zahteva revizijo taksnega zakona tudi po strokovnjakih iz prečanskih krajev;

8. zahteva, da se carina na izvoz živine zniža na minimum ter se naj doseže tudi z N. Avstrijo tozadevni sporazum;

9. zahteva, da se prične takoj z regulacijo Mure in se s tem odstrani nevarnost in škoda, ko jo vsako leto trpijo obmurske občine;

10. zahteva, da se dovoli kredit za postavitev novih šolskih poslopj v onih krajih Prekmurja, kjer sedanja šolska poslopja ne odgovarjajo njihovim namenom;

11. zahteva, da se otvorijo obrtno nadaljevalne šole v Turnišču, Črenšovcih in v Beltincih;

12. zahtevamo, da se ustanovi nižja kmetijska šola v Rakicanu;

13. zahtevamo, da se ne ukinejo višji razredi realne gimnazije v Murski Soboti.

Kupujte srečke Doma ubogih!
Cena Din 50.—

Kongres Orjun v Beogradu.

Preko Binkoštnih praznikov se je vršil v Beogradu trodnevni kongres Orjun iz vseh delov države. Udeležencev so našli okoli 15.000. Najbolj številno so bile zastopane Slovenija, Dalmacija in Vojvodina.

V nedeljo se je vršilo ob 11. uri pred Vaznesensko cerkvijo blagoslovljenje dveh beograjskih orjunskih praporov. V tem je dospel poseben vlak z Orjunski iz Slovenije, ki so vstopili v že pripravljeno povorko.

Na čelu povorke je jezdil oddelk Orjunašev na konjih. Za tem stari dobroljci iz prve turške vojne in hercegovaške bune. Nosili so okoli 86 orjunskih praporov. Med temi so bili štirje prapori podjarmljenih Jugoslovancev pod Italijo, Avstrijo, Grčijo in Madžarsko. Za tem so korakali napregledni odredi uniformiranih Orjunašev in Orjunašev na narodnih nošah.

Popoldne ob treh se je vršilo importantno slavnostno zborovanje pred kneževim spomenikom, na katerem so govorili Beograjčan inž. Radojlović, predsednik direktorija dr. Leontić, Niko Bartulović in urednik Popović iz Bitolja.

Zvečer se je vršila prva seja kongresa, ki je imela le slavnosten in formalen značaj. V ponedeljek dopoldne je glavni odbor Orjune odpotoval v Topolo h kralju. Popoldne so bili sprejeti v daljšo avdijenco in položili venec iz cvetja vseh krajev države na grob kralja Petra Osvoboditelja.

V ponedeljek se kongres radi tega ni mogel nadaljevati. Druga deputacija je položila venec na grob neznane junaka na Avali. Včeraj je kongres nadaljeval svoje delo ter ostane še v Beogradu, med tem ko je večina Orjunašev že odšla iz Beograda.

V razpravi o načelnih vprašanjih je bilo opaziti precejšnje ločitev duhov. Nekateri so pristali sedanjega režima in zagovarjajo njegovo politiko, drugi pa se ogrevajo za sporazumaše. To kaže, da je v tej nacionalni organizaciji manj jedinstva nego se zdi na zunaj. V ostalem pa je kongres pokazal njeno dobro organizatorno moč in veliko voljo do dela.

Mariborske vesti.

Maribor, 3. junija 1925.

mi Slava 32. artilerijskega polka. K notici v včerajšnji številki, s katero smo opozorili občinstvo na slavo 32. artiler. polka dne 5. junija ob 10. uri v vojašnici vojvode Putnika, smo naprošeni pristaviti še sledeče: K slavi so vabljeni tudi oni, kateri so bili pomotoma pri razpošiljanju vabil prezrti. Ti naj smatrajo to motico kot vabilo!

mi Val vročine. Po deževnih in hladnih majniških dneh je zavladala huda vročina. Danes ob 8. uri jutraj je znašala temperatura v senci 28 stopinj C. Okoli 18. ure pa je šla čez mesto nevihta z nalivom.

V Beograd, Novi Sad in Osijek.

(Konec).

V Novem Sadu.

Ko smo se vozili proti Novemu Sadu, smo opazovali nad Bačko nevihto. Videlo se je prav natančno njen odkod in dokod. Bili smo se, da bo v Novem Sadu deževalo in bo vreme kvarilo razpoloženje. Pa solnce nam je ostalo zvesto. Ako napišem, da nam je v Beogradu prišlo sijati in je sijalo toplo, moram napisati, da nas je v Novem Sadu, v teh srpskih Atenah, ogrevalo z vsemi svojimi žarki. Če bi nam med vožnjo tja, ali še prej kdo prisegal, da bo v Novem Sadu tako iskreno, tako lepo, tako neprisiljeno kakor doma, bi sicer poslušali, ali verjeti ne bi mogli. Trebalo je iti tja, doživeti, spoznati, kdo je Srb in kaj je.

Tako neprisiljeno, tako bratsko zna sprejemati le brat Srb, le srbskijica sestra. Sprejem na kolodvoru, dobrodošlica v Mestni hiši in sprejem gostov na stanovanjih se je izvršil tako iskreno, da smo od prvega trenutka čutili, da se nahajamo pri svojih. Takoj je izginila iz naših src bojazen, da bi bomo uspeli, ali bomo našli naklonjenosti v metropoli Bačke v Novem Sadu, ki je tako daleč od Maribora. Pred koncertom že, zlasti po koncertu na sijaj-

nem banketu, ki so ga priredila združena Novosadska pevska društva, pa smo ugotovili, da smo eno, da smo si prav blizu, da Novi Sad ni daleč, ampak da je Novi Sad v Mariboru in je Maribor v Novem Sadu; le vzgoja, kismo jo uživali po tujcih, nam je oddaljevala in hotela oddaljiti. Pa ni se ji posrečilo. Naša narodna pesem in potreba po zblizanju in skupnem delu na kulturnem polju je bila jačja od vsega nasilja oholih tujcev. Govor ravnatelja g. dr. Hadžija na banketu po uspelim koncertu nam bo ostal vsem še dolgo v spominu. Na primerih iz zgodovine je prikazal govornik pomavljajoče se stike Slovencev s Srbi. Vplivi in znanstveno delo Slovencev: Kopitarja in Miklošiča ter skladatelja Davorina Jenka ostanejo za srbsko kulturo neizbrisni in prav posledica dela teh in še drugih naših slavnihih predhodnikov je, da se počutimo Slovenci na srbskih tleh kakor doma in da Novi Sad prima brato iz pitomih in lepe Slovenije iskrena srca in s čistinsko bratsko ljubavlju.

Kakor v Beogradu, tako so se tudi v Novem Sadu vrstili prizori iskrenega bratstva, ki jim je dala srbska narodna pesem, zapeta od Slovencev in slovenska narodna pesem, zapeta od Srbov, posebno topel in presrčen značaj. Zlasti na poslovnem banketu drugi večer so se zblizala naša srca in strinjale naše duše. Nazdravljalo se je Srbom iz Maribora in Slovincem iz Noxega Sada.

Ponovno se je povečevala narodna pesem kot nositeljica svobode in ujedinjenja in se je povdarjalo, da bo narodna pesem še bolj zblizala nerazdvojni bratska srca našeg troimenog naroda. V ta namen je »Glasbena Matica« priredila drugi dan popoldne koncert slovenske narodne pesmi za dijaštvo. Kako krasno je bilo videti to velikansko dvorano z balkoni polno mladine, ki se je navduševala ob zapeti slovenski pesmi in jo uživala s srcem in dušo. Še in še bi morali peti, ali mladina bi se ne naveličala poslušati.

Člani Novosadskih pevskih društev so nam razkazovali tudi znamenitosti v mestu. Ko smo ogledovali znamenite stavbe, spomenike in zlasti prostore »Srpske Matice«, ki obhaja v tem letu stoletnico svojega obstoja, smo se prepričali, da smo na klasičnih srbskih tleh. V zbornici »Srpske Matice« nas je nagovoril njen predsednik in ogledali smo si številno galerijo njenih dobrotvorov. Skupno smo šli tudi na »Stanac«, kopališče na Donavi, kjer so nam Novosadčani priredili obed. Obed in dva banketa bratom Slovincem v počast! In kako lepo so nas sprejeli častniki podomavske flotile. Razkazali so nam monitorje in brezžične naprave.

O Novosadčanih ni lahko pisati. Doživeli smo toliko krasnih trenutkov na stanovanjih, pri banketih in na sprehodih, da ne vemo kje bi začeli. Gotovo pa ostane vsem neizbrisen trenutek, ko

je predsednik pevskega društva »Neven« oznanil, da je društvo imenovalo »Glasbena Matica« v Mariboru svojimi častnimi članom in sta nato izmenjajala predsednika obeh društev znake in se poljubila — ter trenutek ko je tajnik »Nevena« izročil tajniku »Glasbene Matice« diplomu.

Ob 3. uri jutraj je odpeljal našvalak Novosadčani nas tudi v tej zgodnji uri niso zapustili. Pohiteli so z nami na kolodvor — in skupno smo zapeli odhodnico.

Ostali smo sami. Bilo je tiho in mirno v našem vozu. Na obrazih se je izražala odsotnost misli, a smehljaji na licih je nazodeval, da semudimo pri nečem le pam, ugodnem. V mislih smo znova doživljali prekrasne trenutke našega bivanja v Novem Sadu.

V Osijeku.

Po deseti uri dopoldne smo v petek 15. maja dospeli v Osijek. Na kolodvoru so nas dočakali zastopniki pevskega društva »Kuhača«, »Lipe«, »Zrinskog« in »Frankopana« in »Kluba Hrvatica«. Dobrodolico sta govorila predsednik »Kuhača« in predsednica »Kluba Hrvatica«. Pred kolodvorom so sprejeli pevke Glasbene Matice bratje Hrvati in jih spremili na že pripravljeno stanovanj — pevcem pa so brezplačno stavili na razpolago vozove konjske železnice in nas spremili na skupno prenočišče v »Oficirski dom«. Spomniti se moramo o tej priliki gospoda kapetana, ki nas je

m Poskusi samomorov še vedno na dnevnem redu. Ida K., 25letna mesarjeva žena na Frankopanovi cesti, je večeraj v svojem stanovanju pred materjo vzela mesarski nož in si prerezala žile pri zapestju na levi roki. Na pomoč došli rešilni oddelek ji je obvezal roko in jo prepeljal v bolnico. V smrt je hotela radi slabih gmotnih razmer in družinskih prepričkov.

m Tukašnja Podružnica Jugoslov. Matice prosi vse ga. poverjenike, da se oglašijo ob uradnih urah (torek in četrtek od 3.—4. ure) v društveni pisarni Sodna ul. 32. Prosim, da se javijo tudi tisti, ki bi hoteli prevzeti poverništvo v kakem uradu ali podjetju. Tajništvo.

m Zasedanje porote. Za junijsko porotno zasedanje, ki se prične 15. tm., so razpisane sledeče razprave: 15. junija Rudolf Vajs, hudodelstvo požiga in Fr. Granda, hudodelstvo tatvine; 16. junija Karel Kebrič, zloraba uradne oblasti in Ivan Eferl, hudodelstvo uradne povelje; 18. junija Jurij Petrovič, hudodelstvo tatvine in Jožef Vratar, hudodelstvo umora. Na vrsto pride še kakih 6 slučajev, med temi najbrže razprava zoper Zlatiča in Čiča radi umora Miklova družine v Studencih.

m Javni nasilnež. Vindiš Josip, pri policiji dobro zapisan, je pred glavnim kolodvorom javno in na glas nagovarjal ženske, naj gredo z njim ležat. Ko ga je radi tega stražnik peljal na stražnico, mu je Josip Vindiš ubežal. Pri kavarni »Evropi« ga je stražnik dohitel. Vindiš se je na vse kriplje branil in sunil stražnika v prsa. Radi tega je bil primoran rabiti gumijevko. Ko ga je malo osvrknil, se je don Juan pomiril. Izročen bo sodišču, po kazni bo pa izgnan iz Maribora.

m Invalid-čevljar s številno družino, ki je bil del časa težko bolan, je sedaj toliko ozdravel, da lahko dela. Je dobro izučeni čevljar, ki prevzame vsako čevljarstvo. Ker je njegov gnetni položaj še vedno težaven, ga na ta način priporočamo onim, ki bi imeli kako delo zanj. Delal bo po ceni. Naslov: Alojz Brunčič, Mesarska ulica št. 5 (nad Dalmatinsko kletjo).

Ali ste že slišali, kaj se kuha za 11. junij?

m Veselica pevskega društva Lunec se vrši v edeljo 7. junija na vrtu gostilne »Lovski dom« nad tremi ribniki. Spored obsega petje, godbo, ples, drsalistične, tarče in kegljanje za dobitke. Kegljanje se prične že ob 9. uri dopoldne. Začetek veselice ob 15. uri, vstopnina 5 din. — Eventuelni dobiček je namenjen za nabavo društvenih potrebščin. — Ako bo ta dan slabo vreme, se veselica preloži na četrtek 11. junija. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala, zato tem potom najljubše vabimo vsakogar, da s svojo udeležbo moralno in gmotno podpre lepo stremljenje in delo mladega društva.

m Iz policijske kronike. Od torka na sredo je bilo prijavljenih 8 slučajev raznih prestopkov. Pasji zapor 1, prepir na ulici 1, čestno policijski red 1. — Izvršenih je bilo 5 aretacij.

v »Oficirskem domu« sprejel nad vse ljubeznivo ter poskrbel, da smo bili v vsakem oziru najbolj preskrbljeni in postreženi.

Vsa pevska društva, zlati pa pevske društvo »Kuhač«, so storila vse, da bi bilo naše bivanje v Osijeku čim najprijetnejše. Ker pa je bil to prvi dan naše turneje, da smo bili prosti, smo si takoj po obedu izvolili posteljo in ostali na stanovanjih do koncerta.

Ker je imelo Osiješko gledališče prav ta večer generalko za opereto, smo šele tik pred začetkom koncerta prišli na oder.

Listi so pisali, da »Koncert Glasbene Matice polučio je vanredan uspeh«, ali mi, ki smo peli, smo čutili, da so se štirje prečute noči, štirje koncerti v štirih dneh in vsa dolga vožnja le nekoliko poznali na naših glasih.

Gledališče v Osijeku res ni bilo polno, ali tajnik pevskega društva »Kuhač« nas je prepričal, da nam ni treba biti žal, ker so oni, ki vedo ceniti umetnost in bratstvo, prišli, drugih pa tudi na druge umetniške prireditve ni.

Po skupni večerji v »Royalu« bi se bil lahko razvil prav bratski večer, da niso bili pevec Glasbene Matice prebrani in oddali k počitku; ker drugo jutro je bilo treba iti zopet ob 5. uri na pot. V dvorani se je nabralo mnogo Osiječanov, ki so prisledili k našim mizam. »Kuhač« je po večerji odpel prav dovršeno nekaj težkih pesmi. Taka »Kuhač« je

m Kavarna mestni park. Dnevno svira imenitni »Trio Pospisil«, in sicer: popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. uri in zvečer pri vsakem vremenu od 21. do 1. ure.

m Klub-bar. Samo kratko gostovanje slovenske mondain-duo Luci in Laci, 2 Washingtons, Kissling in Georgette.

Narodno gledališče.

REPERTOAR.

Sreda, 3. junija. Zaprto.
Četrtek, 4. junija. »Tosca«. Premijera.
Petek, 5. junija ob 15 (trem popoldne).
»Hamlet«, dijaška predstava. Zelo znižane cene.

Petek, 5. junija, ob 20. uri »Citraški koncert Maribor. citraškega kluba«.

Premijera opere »Tosca« jutri v četrtek, dne 4. junija. Ponovno opozarjamo cenj. občinstvo, da se bo vršila v četrtek, dne 4. junija ena najzanimivejših opernih predstav v letošnji sezoni in sicer Puccinijeva »Tosca«, ki je izmed mnogih oper slavnega skladatelja najbolj popularna. Javljamo obenem, da bodo s »Tosco« zadnje operne predstave v tej sezoni. Vodstvo se je zelo trudilo, da bo vprizoritev svetovnoslavne opere čim dostojnejša, posrečilo se je dobiti v orkester tudi harfo. Nabavilo se je tudi nekaj kostumov. Naslovno partijo bo pela ga. Mitrovičeva, dalje sedelujejo gg. Petrovski, Gevorov, Oskanski, Urvalik, Janko itd. Režijsko in muzikalno vodstvo je v rokah ravnatelja opere A. Mitroviča.

Vsebinska »Tosca« na gledališkem lepaku. V lažje razumevanje opere bo na drugi strani gledališkega lepaka vsebinska opera »Tosca«.

Turistika in sport.

m Izredni občni zbor ISSK. »Maribor«. V sredo 3. tm. ob pol 20. uri se vrši v gostilni »Rotovž« (Pečnik) izredni občni zbor »Maribora« Dnevni red po določitih zadnjega občnega zbora. Če ob pol 20. uri ni sklepčnosti, se vrši zbor s sklepčnostjo ob vsakem številu članstva.

: Hazena tekme v Ljubljani. Preko praznikov je gostovala tržaška »Adria«, ki so večinoma Slovenkinje. Podlegla je obakrat, in sicer proti »Ateni« z 8:4 in »Iliriji« s 5:2.

: Pokalna tekma Ptuj: Merkur se vrši na praznik v četrtek 11. t. m. na igrišču ISSK. Maribora.

: Na zahodno Pohorje izletimo dne 7. junija. Odpeljemo se ob 5.50. do postaje Trbnje ter krenemo čez Dravce, St. Janž nad Dravčami, Volčjo jamo ali Mravljakov vrh na Kromžarjev vrh in se vrnemo čez Sedlarjevo sedlo, Sv. Primož v Vuzenico. Vsa pot vodi po grebenih ter nudi krasen pogled na Dravce in Mislinsko dolino, Kozjak, Karavanke, Savinjske Alpe in drugo obrobajoče pogorje. — Rotter.

: Novozgrajena Tillerjeva koč v Lj. garski dolini se odpre za Vidovo. Več v kratkem.

Imel lep, iskren govor, v katerem je spodbujal na skupno delo brate ob gojenju toku Drave — Mariborčane Slovence in brate ob spodnjem toku Osiječane Hrvate. Tudi v Osijeku se je slavila narodna pesem. Pevsko društvo »Kuhač« je poklonilo Glasbeni Matici lavrov venec, tri spise o 60letnem delovanju »Kuhača«. Predsednika »Kuhača« in »Glasbene Matice« pa sta si izmenjala društvena znaka.

Po oficijelnem delu, smo se preselili iz velike dvorane v manjšo, kjer se je razvil med še ostalimi prav prijeten večer. Pevsko društvo »Kuhač« je združilo s tem večerom godovanje svojega predsednika g. direktorja Janka Šustera in izgovorjenih je bilo več napitnic tako od Hrvatov kakor od Slovencev. »Kuhač« pa nas je marljivo zabaval s pesmijo. Zapel je tudi več slovenskih pesmi, »Vasovalca«, »Moja dekle je šemana« itd.

Ko smo se že v zgodnji uri razstali z brati Hrvati, so mi ostale v spominu besede, ki mi jih je rekel od slovesu odličen Hrvat dr. T.: »Ne zbogom, brat Slovenec, ampak na svidenje!« Pred nami je še dolga pot, pot dela. Ne bojmo se, sezimo si v roke in si zakličemo: Na svidenje, brat!

Na svidenje, bratje ob dolnjem toku Drave!

Sokolstvo.

o Tyrševu proslavo priredi Sokolsko društvo v Mariboru v soboto dne 6. tm. zvečer v Nar. domu. Točno ob 20. uri se vrši v veliki dvorani predavanje brata župnega staroste J. Novaka o pomenu Tyrševega doma in o njega otvoritvi. Predavanje je obvezno za vse članstvo in naraščaj. Pred in po predavanju svira društveni orkester. Po predavanju pijateljski sešalek na restavracijskem vrtu. Vabimo vse narodno občinstvo, da se predavanja čim številneje udeleži! Zdravo! — Odbor.

o Okrožni zlet sokolstva na Polzeli dne 7. junija naj bo za župni zlet »Celjske Sokol. Župe« glavna preizkušnja glede telovadbe. To nam pove strokovno poročilo o okrožnem zletu maribor. okrožja v Jarenini, ki se je pravkar vršil. Ako naj bo telovadba na župnem zletu v Laškem 14. junija brezhibna in vzorna, je v interesu vsega članstva Celj. Sokol. Župe, da se udeleži po možnosti polnoštevilno zleta 1 teden poprej na Polzeli. Ker so vlakovne zveze od 1. junija naprej, ko vozijo že tudi nedeljski izletniški vlaki iz Celja skozi Polzelo in po noči nazaj, izvrstne, je dana najboljša prilika vsemu sokolstvu in drugemu narodnemu občinstvu, da se 7. junija snidemo na Polzeli, si podamo bratske roke in pokažemo svojo ljubezen do sokolske ideje, našega naroda in naše države. Zdravo!

Skrbi sovjetske Rusije.

Izvirno poročilo CEPsA.)

Moskva, koncem maja.

Na zadnji seji sovjetov je govoril zastopnik brodarstva Kürkuv. Njegov govor je izzval veliko pozornost in obširne komentarje. Kürkuv je izjavil, da Anglija in Francija nameravata obkoliti SSSR. na morju. Anglijska naj bi v služaju potrebe uporabila pomorske sile vseh držav, ki stoje pod njenim vplivom. Kürkuv je opozarjal na važnost obiska mornariških činiteljev v Rumuniji in izjavil v zvezi s tem, da je obljubila angleška mornarica, da obišče Finsko in ostale baltijske države. Tudi Francija osnuje pri Gdanskem vojno bazo za morebitne potrebe proti Rusiji.

Te dni je izjavil voj. komisar Frunze, da ima Sovjetska Rusija vsako leto na razpolago 850.000 borcev, vendar pa iz fin. ozirv vzame lahke v redno vojsko samo 270.000 mladeničev. Vseled tega se formira milica, ki bo tvorila poleg rdeče vojske glavno obrambno moč sovjetske države. Milici pripadajo vsi mladeniči, ki so sposobni za vojaško službo, a ne morejo biti uvrščeni v kader. Le-ti se morajo vaditi v orožju skozi dve leti. Tako bo sovjet. država dovolj pripravljena za vse, kar še pride.

Važno za trgovce in industrijce.

Trgovska in obrtniška zbornica je dobila od ministra saobračaja A. H. Radojovića naslednji dopis br. 14733-25 z dne 26. maja 1925, ki ga objavlja vsem zainteresiranim krogom v ravnanje:

Čast mi je obvestiti zbornico, da se nahaja sedaj na progah bosanskih železnice okoli 1.200 za transport popolnoma pripravljenih a ne uporabljenih vagonov kakor se tudi na drugih progah v kraljevini nahaja mnogo vagonov v dobrem stanju, ki pa niso izkoriščeni. Z ozirom na to, mi je čast prositi zbornico:

1. da takoj podvzame vse kar je potrebno, da se trgovski in industrijski krogi poslužijo teh vozov za potrebe transporta in za izvoz lesa in lesnega oglja, ker jih bodo dobili v prihodnji izvozni sezoni zelo težko ali se jih v obče ne bo moglo dobiti;

2. da takoj objavi trgovskim in industrijskim krogom svojega okoliša, da je neobhodno potrebno, da brez odlaganja dvignejo blago iz železniških skladišč, ker so ta premajhna, da bi mogla zadovoljiti potrebam trgovcev v nastopajoči izvozni sezoni, a za zidanje novih skladišč ni dovolj časa na razpolago.

Za primer, da se trgovci, ki imajo svoje blago po železniških skladiščih še nedvignjeno, ne odzovejo tej moji upravičeni želji, ki stremi za tem, da se izvoznikom v nastopajoči izvozni sezoni izboljšajo vsi pogoji za obratovanje in ako bodo tudi v bodoče držali po cele tedne in mesece blago po železniških skladiščih smatrajoč jih kot najugodnejše in najcenejše shrambe, tedaj bom podvzel proti njim vse mere in bom med drugim primoran, da povečam ležarino do zlate parikete.

Pričakujem, da bodo zbornice in trg. ski krogi z dobro voljo in pravičnim razumevanjem moje namere z vso močjo podpirali, da bodo mogli izvozniki v nastopajoči sezoni delati brez katerikoli težkoč in zaprek.

Kultura in umetnost.

VI. razstava Narodne galerije v Ljubljani.

Prirejanje umetnostnih razstav ni pri nas najbolj hvaležno delo. »Ali občinstvo ne čuti potrebe po umetnosti, ali pa ga sedanja umetnost ne more zadovoljiti?« To vprašanje je stavil znaec po neki neuspeli razstavi. Kako neuspeli? Denarnega uspeha ni bilo! Ne samo, da razstavljalci niso nič prodali, še režija ni bila krita z vstopnino in so morali prireditelji doplačati iz lastnih sredstev za tiste redke »zastopnike občinstva«, ki so se potrudili v razstavno dvorano. No, kaj tedaj: ali čuti občinstvo potrebo po umetnosti ali ne? Bog-sigavedi; vsekakor je spoštovani »publikum« zelo muhasto božje bitje. Potrebo umetnosti čutijo pač vedno le posamezniki, ki so obdarjeni z nekoliko intuicije in fantazije; tam, kjer je veliko takih posameznikov, je že lahko govoriti o »občinstvu«. Pri nas jih je, žal, — malo. Da bi sedanja umetnost ne mogla ogreti ljudi, ki ljubijo umetnost, je bos. Ta del vprašanja lahko mirno črtamo. Preostane le še to, da širimo umetnostno vzgojo, t. j. da iščemo, zbiramo in mavdušujemo ljudi, ki imajo toliko duha, da se jim zdi umetnost zanimivejša od kake vsakdanje reči. Poleg raznih drugih namenov je tudi to namen »Narodne galerije« v Ljubljani. Njene razstave in publikacije pričajo, da vzlic slabim gmotnim sredstvom marljivo dela in vpliva. Uspehov seveda ni mogoče računarsko seštetati, a uverjeni smo, da bodo rasti — počasi sicer, a stalno.

Tudi VI. umetnostna razstava v Jankopičevem paviljonu je prida umetnostno-vzgojnega dela »Narodne galerije«. Četvorica vpodobljajočih umetnikov je razstavila: dva Slovence in dva Srba.

Petar Dobrovič je razstavil največ po številu. Zanimiv je ta umetnik. Doma je iz Baranje; srbska in madžarska kulturna sfera sta se križali v njem: v poznejših letih se je pridružila še francoska. Za sabo ima burno preteklost. Studiral je v Budimpešti in v Parizu. L. 1918 so ga Madžari radi oboroženega punta in veleizdaje obsodili na smrt; rešil se je pred krvnikom in postal l. 1921 predsednik kratkotrajne socialistične republike v Pečuju, vsled česar je bil lani zopet obsojen na smrt, seveda »in contumaciam«, ker že izza zloma pečujske republike deluje kot profesor na umetnostni šoli v Beogradu. Na ljubljanski razstavi najdeš njegova najznačilnejša dela, večinoma v olju, vrsto akvarelov in nekoliko studij v oglinu in grafitu. Razstavni katalog ga karakterizira: »Pristaž monumentalnega stila 20. stoletja v slikarstvu«. In zares: njegove oljate slike imajo monumentalni značaj. Po kompoziciji, barvah in plastičnosti nas spominjajo renesančnih umetnikov. Vendar pa razodeva prvi pogled, da je te sujete videl in doživel v sebi moderen duh. Tako nosi na pr. »Mladenč« v večerni krajini težko breme našega časa in »Ležeča Venera« ima na sebi nemir moderne dobe. »Naše mučeništvo l. 1914« in »Sveti Jurij« sta monumentalni dekorativni slike. Lepi so nekateri portreti, ki je v njih Dobrovič pokazal, da ume tudi s staro tehniko podati globino moderne občutja. Akvareli kažejo večinoma motive iz Dalmacije in učinkujejo po svojih barvah jako živo.

Nemirnejši od Petra Dobroviča je Slovenec Gojmir Anton Kos, gorški rojak. Pozna se na vpliv naših najboljših impresionistov. Njegove oljate slike obetajo velike razvojne možnosti, nekatere so že zrele in kažejo, da je začel umetnik hoditi lastna pota. Tudi Kosel zelo zanimajo portreti; kar je razstavljenih, pričajo, da se intenzivno pogloblja v skrivnost človeških obrazov.

Lojze Dolinar je razstavil 24 plastičnih del iz marmorja, bronu, lesu, mavcu in žgane ilovice, eno tudi iz porcelana. Karakteristična za umetnika so dela: »Bola«, »Mladost« in nekatere portretne studije, ki pričajo, da popolnoma obvladuje tehniko in daje kakor vsak pravi umetnik materialu svoj individualni izraz.

Nikola Dobrovič je arhitekt. Razstavil je več jako zanimivih načrtov za razne stavbe. Vsi kažejo njegovo težnjo po monumentalnosti, v čemur je soroden Petru Dobroviču.

Razstava je tedaj prav interesantna in zasluži, da si jo ogleda vsak prijatelj, naše umetnosti, ki pride v Ljubljano. Na nji ne bo našel niti eksperimentov niti pretiranosti, marveč zdrava dela zdravih umetnikov.

„Südmarkine“ težave.

»Südmarka« je postala v zadnjem času jako živahna. Sploh je zanimivo, da se nemška bojna družstva tembolj gibljejo in zbirajo, čim bolj se uveljavlja politični vpliv nemštva v Evropi. Hindenburgova zmaga je nov signal k zbiranju agresivnega nemštva in nje posledice se bodo pokazale šele v bodočnosti.

»Südmarka« je hotela nedavno prirrediti na Dunaju cestno zbirko. Dunajski občinski svet, ki je v rokah socialnih demokratov, je zbirko prepovedal. »Südmarka« se je pritožila zveznemu kancelarju kršč. socialen Rameku, ki je sklep najprej razveljavil, vsled energične intervencije dunajskega župana pa je razveljavljanje umaknil. Südmarka-Schulverein tedaj ne sme pobirati po dunajskih ulicah denarja za nemške šole v »ogroženih« krajih!

O tej stvari pišejo avstrijski listi na dolgo in široko. »Südmarkini« pristaši bi hoteli napraviti iz tega nemški škandal, a socialni demokrati krepko parirajo njihove udarce. Dokazujejo, da se v »Südmarki« skrivajo hakenkreuzerji, da so bili Südmarkovci med vojno denuncijanti pri vojaških sodiščih in da je sedaj njihovo delo odveč. V Avstriji mora skrbeti za šole vlada, izven Avstrije pa »Südmarkinih« šol ni treba, ker samo ne-ti narodno sovražstvo.

Taki odgovori zadevajo »Südmarkovce« v živo. Nekateri skušajo socialne demokrate vjeti v zanjko in pravijo, da so bili rdečkarji dozdej vedno dobri Nemci, pa kaj bi se neki zdaj delali tako nedolžne. »Südmarka« vendar dela za vse Nemce, ne samo za to ali ono stranko.

Spor je malce zabaven, vsekakor pa poučen. »Südmarka« se bo skušala pod to ali ono krinko vtihotapiti čez meje. To je njena naloga in o Nemcih vemo, da nimajo družtev zgolj za to, da bi predsedniki nekajkrat na leto oblekli reprezentančni frak. Prav imajo socialni demokrati, ko pravijo, da so bili »Südmarkovci« med vojno denuncijanti. O tem bi znali največ povedati obmejni Slovenci, ki jim je »Südmarka« vedno posvečala izredno pozornost. Prav pa imajo tudi »Südmarkovci«, ko trdijo, da so tudi socialni demokrati dobri Nemci. Vse to je res, mi pa se moramo iz tega naučiti enega: da naj bo vsak naš človek vsaj tako nacionalen kot avstrijski socialni demokrat ter da je treba zlasti tu na meji skrbno bedeti pred prodiranjem nemštva!

Rudolf Těsnohlídek:

Amundsenov polet.*)

Pogumni mož je izpolnil svoj davni načrt — ne sen, kakor bi lahko rekli pri drugih in v drugih primerih. Kapetan Amundsen je sicer doma v deželi Peera Gynta¹⁾, ni pa Gyntove vrste, ni sanjar. Poteka iz Hamsunove²⁾ domovine, pa vendar ni fantast, dasi tudi ne moremo reči, da bi bil hladen računar. Narobe: delo, ki se ga je lotil s popolno sigurnostjo tehničnih pogojev, je vredno umetnika, dostojno duha, ki v njem kipi večno koprnjenje po avanturah in nenavadnih doživetjih. To, o čemur je sanjaril tridesetletni mož, je izvršil petdesetletnik, vitez in čil, zdrav, prožen na telesu in na duhu, petdesetletnik, čigar mišice in živci se nam zde jekleni, tudi če glavo krijejo sivi lasje. Amundsenovo življenjsko delo se je uresničilo. Komaj še lahko pride kaj večjega. Samo dva tečaja ima zemlja in na obema je bil on.

Mladi pomorščak si je zastavil nalogo, ki se je zdelala nekoč nemogoča. Rešil jo je korak za korakom, šel je od dozdnevno nemogočega k dozdnevno mogočemu, dokler mu ni poslednjega cilja omogočila moderna tehnika in storila iz njega dosegljivo realnost. Fantazijo je vzel za roko razum in tej vpregel, podobni mističnemu jezdecu, je bilo dano, da se je junak postavil tja, kjer se ustavlja celo zemeljsko solnce.

O Amundsenovem činu trde, da je bravurni sportni komad. Bodi — a že to je dovolj, da smejo sportniki vsega sveta misliti nanj, ki je pokazal, kaj pomeni zdrav duh v zdravem telesu. Toda premalo bi bilo, če bi presojali prvo letalsko ekspedicijo na severni tečaj kot sport. Ne smemo pozabiti, kdo je

*) Povzeli smo iz odličnega češkega lista in prinašamo v nekoliko skrajšani obliki članek o junaku zadnjih dni Amundsenu. Članek je bil spisan ob prvi vesti o njegovem prihodu na severni tečaj. Kakor znano, je bila ta vest pre zgodnja in še do tega trenutka ni nobenih direktnih poročil o Amundsenovi usodi. Članek pa je pisan tako, da smo ga kljub temu objavili, preverjeni, da bo zanimal naše čitatelje. Ured.

Roald Amundsen. V norveškem parlamentu so imeli o njem obsežno razpravo. Šlo je za to, da bi mu država naklonila razmeroma majhno podporo za doseg točke, ki naj bi na nji zaplapolala norveška zastava. Med razpravo storting³⁾ se je pokazalo jasno kot beli dan, koliko ga cene prijatelji in nasprotniki, dočim ga mnogi ljubijo kot poseben, ljubezen narodne moči in močnatosti. Nekateri so ga hoteli s svojimi pomisleki zadržati pred podvzetjem, ki so ga imenovali sport ali blaznost; drugi so priznavali brez sramu, da se boje zanj; politiki ni skrival ginjenja, da, poslance gorskih krajev se ni sramoval utreti solz — a nihče si ni drznil odločiti temu možu pomoči. O nji je bilo odločeno takorekoč v zadnjem trenutku, koncem marca, ko je ladija že nosila od italijanskih obal njegova letala. Amundsenov čin in nastop je takoj v začetku vzbudil v domovini spoštovanje. To spoštovanje je prišlo ob odločilni uri znova od izraza. Norveška vlada je pozvala Amundsen, da naj kopno, ki ga morda odkrije med Špicbergi in tečajem, anektira za svojo domovino; pozvala ga je, ko je že letel in ni moglo nič več omajati vere vanj in v njegov uspeh.

Amundsen se je bavil s tem načrtom skoraj petnajst let. Ko si je bil izbral prvo letalo, s katerim je hotel poleteti v polarne dežele, ga je na belgijskih mejah dohitela vest, da so izbruhnile sovražnosti. Svet je vzplamtel v vojni vihri, kakršne dosihdob ni bilo. Tedaj se je vzbudil v njem Norges mand, ki o njem poje Björnsonova narodna himna; brez oklevanja je poklonil svoj stroj domovini, da je ojačila obrambno moč. Poprej — pred vojno — je stal strastni raziskovalec sveta na palubi neznatne ladije in Gjøga ga je nesla k protinožcem k antarktični ledeni barijeri. Prebil jo je, se preril čez ledene pustanje in pred božičem 1. 1911 je zaplaval na južnem tečaju rdečebel prapor z modrim križem.

Komaj se je začel vračati mir na bojne poljane, že je mož v mali severni deželi zopet koval svoje načrte in iskal poti, da bi izpolnil poslanstvo svojega življenja. Skušal je priti ob pobježja Aljaške na ladji Maud mimo sibirskih obal tja, koder teče struja k severu na najvišjo točko zemeljske krogle. Spremljalo ga je že letalo; ali načrt se ni bil zadosti zrel, stroj še premalo izkušen, a pogumni mož se ni dal zapeljati od lepih sanj. Odložil je načrt, da dozori. Lansko leto je prebil težkega razočaranja, boreč se s finančnimi težkočami; pa se je vendar počel pobotal z upniki in predvsem zasigural rodbine tovarišev, ki so plačali svoj pogum s smrtjo na ledu Nove Sibirije. Ni hotel, da bi bila samo letala varna, ampak je hotel imeti tudi čiste peroti svoje duše za morebitni polet k oni točki, kjer doseže človek svoj poslednji cilj.

Zdaj je že na drugem tečaju zaplapolal norveški prapor. Ni ga menda v tistih neznanih prostranstvih novega kopna, ki bi ga bil zmagovalec osvojil — a če je Amundsen že tam, tedaj tudi plapolala norveška zastava sredi ledenih poljan severnega tečaja — sredi strašnih poljan smrti...

Svet možnosti je neskončen. Vsaj Amundsenovo in Ellsworthovo letalo je dokaz, da se nedostopni kraji zemlje boljbolj zmanjšujejo in človek postaja vedno bolj gospodar svoje zemeljske domovine. Nezmerno izginda, spoznanje se veča. Človeštvo je vsekdar zasledovalo z razumevanjem vedno večji, tihi in neumorni boj, ki ne pozna miru in pokoja — boj, čigar cilj je: zblizanje članov človeške rodbine, zblizanje plemen, počasna odprava razlik med narodi raznih polti in ver.

Človek neustrašeno razkriva skrivnosti preteklosti, tajne sedanjosti ter pospešuje korak, da bi pogledal bodočnosti v obraz. To vsi živo čutimo in to nas zgrabi, kadar slišimo, da je bil po zraku osvojen severni tečaj. Še več — čim bolj se zmanjšuje naš svet, tem hitreje gineva tudi pojem malih narodov. Vsi so veliki, če hočejo biti. Pred sto leti je bila Norveška čudna uporniška dežela, ki se je otrsala od tujcev in vsiljenega kralja. Danes vihra njena zastava na drugem tečaju zemlje. Evo cilja, kamor lahko prispe eden izmed najmanjših narodov. Kje bi pač lahko bili mali narodi, če bi se znali skleniti v čvrsti krog okoli onih, ki z morilskim orožjem in obijanjem ostavljajo za sabo strahotne pustanje! (Lidové Noviny, Brno).

1) Peer Gynt, junak Ibsenove znamenite tragedije, verski fanatik in sanjar.
2) Knut Hamsun, slovit romanopisec in novelist.
3) storting = norveški parlament.

Xavier de Montepin:

Skrivnost rdeče hiše.

Roman iz francoskega življenja. 83

Ah, Margerita, Margerita, čeprav si kriva, zakaj si odšla? Tako sem te ljubil, da bi ti oprostil, res, oprostil bi ti.

Nenadoma, kakor da je oživel v njem novo življenje, se je dvignil grof, posušil solze.

— Da on! On je kriv! On, katerega sem tudi jaz ljubil; on mi je ugrabil Margeritino dušo, njo samo. Temu ne bom odpustil; nad njim se hočem maščevati.

Maščevalni sklep ga je nekoliko pomiril; dal mu nove odločnosti. Poklical je Franco ter ji zapovedal:

— Obedaj mi treba pripraviti, grofica mi je pisala, da je šla v obisk k svoji prijateljici na kmetih, kjer ostane nekaj dni. Prosila me je, da grem po njo. Jaz pa odpotujem takoj.

— Pa še niste obedovali? — je začudeno vprašala služkinja, ker se ji je zdela grofova izjava nekoliko neverjetna.

— Obedoval bom že pri tej prijateljici.

— Torej gospod in gospa grofica ne bosta nekaj dni doma?

— Da, midva bodeva morda teden dni proč; nemara še dalje.

— Ako je to res, tedaj prosim, da smem za tri ali štiri dni iti domov v Comberjeau.

— Dobro, idite, kadar hočete.

— Hvala, srčna hvala vam, gospod grof! Zakaj me ni obvestila gospa grofica, da odide? Sicer pa, kaj mene to briga. Kaj ne da, gospod grof?

Grof je ni več poslušal, temveč hitel k svojemu bankirju in vzel dva tisoč frankov v zlatu.

Ves dan je taval po okolici, ni ne jedel, ne počival. Prava žrtev obupa. Zaman se je trudil, da bi si pomiril živce; mislil je, da bo telesna umornost zatrla duševne muke.

Ko je nastopil večer, se je vrnil v mesto in vsedel v poštni voz, ki je bil namenjen v Pariz. Slutil je, da sta zaljubljenca pobegnila v veliko mesto.

Slučajno je našel grof v vozu prazno mesto. V Pariz je dospel nekaj ur po prihodu Henryja in Margerite.

Grof ni dva dni ne spal ne jedel. Zato je takoj v Parizu najel prenočišče in malo povžil hrane.

Drugi dan se je čutil dovolj močnega, da začne z zasledovanjem. Kot potomec viteške rodbine je bilo grofu pod častjo, zadevo izročiti policiji.

»Sam jih najdem,« je dejal grof, ki

ni poznal tajne strani tega velikega mesta.

Bilo je treba samo nekaj dni, da se je uveril o svojem neuspehu. Niti ni mogel zvedeti za naslov, kjer je preje bival Henry Varner.

Prepričan o svoji slabosti, brez vsake nade, je stari general propadel in oslabil kakor malo dete, v duševnem in telesnem oziru.

Od dne do dne se mu je krčilo telo; izginjala je ponosna postava vojaškega značaja. Ko se je vrnil v Vesoul, so se ga prijatelji prestrašili!

Ubogi poveljnik! Kako propada! To bi moral že vedeti v naprej! Kako more poročiti sedemdesetletni starec devetnajstletno deklico?

Tako je minilo osemnajst mesecev. Poveljnik je živel samotno otožno življenje.

Od poldneva do večera je sedel pod znano nam vrbo, metal trnek v kalno vodo male reke, brez želje po uspešnem ribolovu.

Nekega večera, ko se je vrnil grof, ga je čakala Francka s sledečo vestjo:

— Ko ste odšli, je prinesel pismonoša pismo.

— Tako? je povsem hladnokrvno vprašal poveljnik.

— Ga ne boste prečitali?

— Čemu naj ga čitam?

— Zato, da veste, kaj je v njem.

— Kaj pa mene to zanima?

— Povohala sem pismo, gospod grof, ter menim, da je parfum, ki ga je rabila gospa grofica.

V mrtvih očeh mu je zaiskrila iskra, se vzpel in dejal pogumno:

— Takoj mi prinesite pismo! Služkinja se je požurila, da izvrši poveljnikovo zapoved.

— Njena pisava! je zašepetal. Predno je odprl pismo, je občutil vonj, ki ga je spominjal na ljubljeno Margerito.

— Pojdi, reče še služkinji, ko te bom rabil, te pokličem, sedaj želim biti sam.

Ona mi piše, je dejal grof, torej se me še spominja, ali pa hoče česa od mene? Bojim se, da bom zadel. Toda ljubil sem jo. Zato ji bom vse odpustil.

Pretrgal je pečat in pričel čitati:

»Pokoravam se glasu vesti, ki me sili, da vam pišem; popolnoma je opravičeno in pravilno, da izveste od mene, da sem prejela kazen za zločin, ki sem ga bila storila napram vam.

Bog Vas je maščeval; to sedaj jasno vidim, žal že prepozno.

Ako ste me kdaj prokleli, prekliči to prokletstvo; božja kletev me itak močno udarja, ni potrebna še Vaša.

Ne srdite se, temveč pomilujte krivo in nesrečno Margerito.

Pohištvo

spalnice, jedilnice, kuhinje in drugo po konkurenčnih cenah samo pri Šercer in drug, mizarstvo, Vetrinjska ulica 8, dvorišče. 988

Črešnje na drevesu se prodajo. Vprašati v Studencih, Kralja Petra cesta 26 od 18. ure naprej.

Slaščičarskega pomočnika, večjega v tresiranju piškotov, patience i. t. d. sprejme tako V. Bizjak, Rogaška Slatina. 1174

Učenec, z dobrimi spričevali meščanske šole, se sprejme v manufakturno trgovino Frenje Majer. 1165

3 dijaki in 1 dijakinja se sprejme za prihodnje šolsko leto na dobro hrano in stanovanje. Naslov v upravi. 1183

Zamenja se stanovanje, ohlajalnice ene sobe z štedilni kom za enako. Židovska ul. 12, pritihoje. 1184

Šivilja sprejme delo po zmernih cenah. Istotam se prodaja šivalni stroj. Schlegl, Koroška cesta 50/L. 1185

Prodaja se po ceni radi selitve, kompletna kuhinjska oprema iz mehkega lesa, belo pleskana, 1 pletena zibelka s stojalom, 1 otroški Brenabov voziček, 1 štedilnik, 1 dvodelna vrata z steklom. Poizve se Aleksandrova cesta 25/III. 1187

Čitajte in razširjajte povsod naš list „TABOR“!

Primarij
Dr. Ivan Matko
docent za notranjo medicino
na Karlovi univerzi v Pragi
ordinira zopet
Slov. ul. 4. Telefon 357. 1143

Objava! 186
Dovoljujem si obvestiti g. zdravnike, humanitarna društva, uradnike, preč. duhovščino, kakor tudi občinstvu mesta Maribora in okolice, da sem 1. junija prevzel
Iekarno „Pri zamorcu“
v Mariboru, Gosposka ul. 12
od gospoda Mr. Karla Wolfa.
Mr. pharm. Bogdan Kovačič,
lekarnar, kr. lekar. kapetan I. raz. v. p.

Nogavice svileni flor Din 22,— 30,
la svileni flor Din 36,— 1161
Moške nogavice, otroške nogavice, otroške majice po najnižjih cenah pri trvdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1.
Po pregledu svojega blaga posebno znižane cene!
Nabavljajci naj si ogledajo novo izstavljene cene v naši izlozbi in uverili se bodo, da one niso prazne reklame.
B. Veselinović & Komp., Maribor,
Gosposka ulica 26. 1069